

Надходження до бюджетів сум податків і зборів в умовах війни в Україні

Вероніка Пода,

здобувачка вищої освіти спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

Анотація: *Розглянуто сутність і види податків і зборів, які справляються в Україні. Незважаючи на війну в нашій країні, спостерігається зростання надходжень від загальнодержавних і місцевих податків і зборів у 2022-2024 роках і наведена динаміка цих показників.*

Ключові слова: *місцеві збори, військовий збір, прямі податки, непрямі податки, бюджет.*

Вчасне і поступове наповнення бюджетів різних рівнів в Україні допомагає здійснювати державі свої функції. Тому податкова система вважається ефективною при достатньому обсязі податкових платежів. Податок - це обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету або на єдиний рахунок, що справляється з платників податку [1].

Податки бувають прямі та непрямі. Прямі податки— це обов'язкові платежі, які справляються з доходів і майна господарюючих суб'єктів і є частиною вартості товару або послуг. До прямих відносять податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток підприємств, екологічний податок, податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки та інші. Непрямі податки встановлюються на товари і послуги і враховуються до їх ціни. Непрямі податки сплачуються продавцями, а оплачуються покупцями. До непрямих податків належить податок на додану вартість, акцизний податок та інші.

Податки виконують такі основні функції: фіскальну та регулюючу. Фіскальна функція пов'язана з формуванням доходної частини бюджету і створенням матеріальних умов для функціонування держави. Регулююча - полягає у регулюванні грошових доходів, розподілі податкових платежів між юридичними та фізичними особами, галузями економіки, державою [2].

Збір - це обов'язковий платіж до відповідного бюджету або на єдиний рахунок, що справляється з платників зборів, з умовою отримання ними спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок вчинення на користь таких осіб державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значимих дій [1]. Існують військовий збір, туристичний збір, збір за місця для паркування транспортних засобів. Говорячи про військовий збір, слід зазначити, що з 01.01.2025 року його ставка з 1,5 % збільшена до 5 % [3]. Це сприятиме збільшенню надходжень від військового збору до бюджету України.

Війна в Україні вплинула на економіку, що відобразилось на бюджетах. Руїнування інфраструктури та втрати підприємств спричинили падіння

податкових надходжень. Так, наприклад, у загальному обсязі надходжень податку на доходи фізичних осіб (ПДФО), які у 2022 році становили 272,2 млрд грн, третина виплат належить військовослужбовцям (83,6 млрд грн) [4]. Але надходження податку, який сплачується податковими агентами, із доходів платника податку з заробітної плати знизились (до 6,9 млрд грн) [4]. Приріст надходжень єдиного податку, якщо порівнювати 2022 р. з 2021 р., становив 2,1% [4]. Плата за адміністративні послуги зменшилась на 0,3 млрд грн у порівнянні з 2021 роком [4].

За 2023 р. податків (без урахування міжбюджетних трансфертів) надійшло у сумі 441 875,0 млн грн [4]. Питома вага надходжень до бюджету за 2023 р. належить ПДФО (99,2 %), надходження від акцизного податку становили у 2023 році 22 399,3 млн грн, що більше ніж за 2022 рік на 9 317,8 млн грн [4].

До загального фонду за 2024 р. надійшло 450 998,9 млн грн [4]. Надходження від ПДФО у 2024 р. також зросли. Це є свідченням стабільності цього податку як джерела надходжень до бюджету України.

Отже, за досліджувані роки динаміки (з 2022 по 2024 роки) спостерігається зростання надходжень і зборів до бюджетів різних рівнів в Україні. Це свідчить про адаптацію до нових умов та відновлення економічної активності навіть під час ведення бойових дій на території нашої держави.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України : Кодекс №2755-VI, поточна редакція від 21.01.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
2. Функції податків: навчальний посібник / Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін.; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. 402 с.
3. Дячкіна А. Військовий збір 2025: хто і з яких доходів має платити. *Економічна правда*. URL: <https://epravda.com.ua/finances/viyskoviy-zbir-2025-hto-i-z-yakih-dohodiv-may-e-platiti-802447/>
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua>.

Abstract: *The essence and types of taxes and fees collected in Ukraine are considered. Despite the war in our country, there is an increase in revenues from national and local taxes and fees in 2022-2024 and the dynamics of these indicators are presented.*

Keywords: *local taxes, military levy, direct taxes, indirect taxes, budget.*

Науковий керівник:

Бурковська А.В.,

канд. екон. наук, доцентка,

доцентка кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Миколаївський національний аграрний університет